

ازدواج سفید (همبائشی)

"cohabitation"

معادلی برای آن در فرهنگ آکسفورد وجود ندارد، اما در فرانسه به ازدواجی "قانونی و بدون روابط جنسی" معنی شده است

- (white marriage)

- (A marriage without sexual relations)

به ازدواج هایی دلالت دارد که با انجام مراسم قانونی برای دور زدن قانون مهاجرت یا مسائل دیگر از آن استفاده می شود.

اما چیزی که از آن به زندگی مشترک زن و مرد به همراه روابط جنسی بدون ازدواج یاد می شود، همباشی گویند.

در فرهنگ آکسفورد، ازدواج سفید به معنای "همباشی" آمده است، یعنی حتی فرهنگ غرب نیز این رابطه را ازدواج نمی داند و "همباشی" تعریف می کند

“cohabitation”

(Live together and have a sexual relationship without being married)

استفاده از واژه "ازدواج سفید" برای زندگی مشترک زن و مرد به همراه روابط جنسی بدون ازدواج مناسب نیست و استفاده از آن ناصحیح و نامناسب و پیگیری خط رسانه های ضد دین به نظر می رسد. رخداد نامناسبی که غرب آن را "همباشی" می داند دلیلی ندارد از سوی کشوری مسلمان و مبادی آداب و رسوم دیرینه اجتماعی "ازدواج سفید" نام گذاری شود. باید دقت کرد اینکه رسانه ها گزارش و مصاحبه بگیرند و بدون آگاهی از چند و چون و مقدار آن خبر از رواج "ازدواج سفید" یا "سپید" دهند، خود نوعی تبلیغ و عادی سازی این نوع رابطه نامشروع خواهد بود. رابطه ای که در دین، فرهنگ و اجتماع تعریف نشده و تابوست. ضمن اینکه واژه زیبای "ازدواج سفید" برای مفهوم نازیبای آن بسیار نادرست و قابل تامل است و نوعی زیبا جلوه دادن یک تابوی اجتماعی و حرام شرعی و دینی است

این نوع ازدواج تا سالهای ۱۹۷۰ ممنوعه بود. اما پس از آن طی یک فرآیند نسبتاً بلندمدت به عنوان یکی از سبک‌های زندگی پذیرفته شد. به طوری که براساس آمارهای موجود، در حال حاضر، بیش از دوسوم زوج‌های آمریکایی، ازدواج سفید داشته‌اند و یا همچنان به همان سبک زندگی می‌کنند.

ذکر این نکته نیز ضروری است که به مرور زمان ساختارهای حقوقی در ایالت متحده شکل گرفت که حق و حقوق زوجین را در این نوع ازدواج و همچنین وضعیت فرزند احتمالی را، مشخص می‌کند

نخستین بار، در سال 1391.....، ..... از شکل گیری خانه‌هایی در «شمال‌شهر تهران» خبر داد که در آن‌ها دختران و پسران بدون ازدواج رسمی با یکدیگر زندگی می‌کنند. به اعتقاد او، برخورد قهری با این موضوع، راه به جایی نخواهد برد. اما باید به آن به صورت یک آسیب اجتماعی نگریست.

در سال 1393 و 1394، بار دیگر این موضوع در روزنامه‌ها و رسانه‌ها مطرح شد و منابع از افزایش ازدواج سفید خبر می‌دادند. این در حالی است که به دلایل سنتی و مذهبی، هنوز پژوهشی رسمی و جدی در مورد این ازدواج صورت نگرفته است تا بتوان آمار دقیقی از میزان این نوع ازدواج و نکات نهفته آن کسب کرد. علاوه بر این، افرادی که این نوع ازدواج را انتخاب می‌کنند، همگی یک طبقه اجتماعی و سنی خاص را تشکیل نمی‌دهند. این نوع ازدواج، هم در میان جوانان و هم میانسالان (حتی بدون آگاهی خانواده‌ها) صورت می‌گیرد.

چند سالی هست که شکلی از زندگی مشترک در تعدادی از شهرها به‌ویژه تهران رایج شده است؛ ازدواجی که نام آن را به دلیل ثبت نشدن اسامی دو نفر در شناسنامه‌هایشان «ازدواج سفید» گذاشته‌اند. در این شکل از زندگی مشترک افراد بدون خطبه عقد یا صیغه زیر سقف مشترک می‌روند اگرچه دوستان نزدیک و خانواده‌هایشان می‌دانند که این دو زندگی مشترکی را بدون رعایت شرایط مرسوم آن در جامعه شروع کرده‌اند اما آنها در تعاملات رسمی در بسیاری از موارد اعلام نمی‌کنند که بدون عقد یا صیغه زیر یک سقف رفته و زندگی مشترکشان را آغاز کرده‌اند.

«سیاوش شهریور»، مدیرکل امور اجتماعی و فرهنگی و استانداری تهران گفته که طرحی با نام «اعتلای خانواده پایدار» برای مقابله با ازدواج‌های سفید در دستور کار دولت قرار گرفته است. او این نوع ازدواج‌ها را یکی از آسیب‌های جامعه در حال گذار دانسته و گفته است در شرایطی که ایران دارد طبیعی است که چنین آسیب‌هایی وجود داشته باشد.» به گفته «شهریور»، طرح «اعتلای خانواده پایدار» در استان تهران نهایی شده است و به شورای برنامه‌ریزی استان می‌رود. براین اساس تحکیم خانواده پایدار در بخش‌های سیاست‌های جمعیتی ابلاغ‌شده از سوی مقام معظم رهبری، افزایش نرخ زاد و ولد، افزایش نرخ ازدواج و بسترسازی، برای ازدواج آسان مطرح شده است.

هرچند در سال‌های اخیر جامعه‌شناسان نسبت به افزایش و رواج ازدواج‌های سفید بین جوانان ابراز نگرانی می‌کنند اما مدیرکل امور اجتماعی و فرهنگی استانداری تهران معتقد است که درباره میزان گستردگی این ازدواج‌ها بزرگ‌نمایی شده است. به گفته او «ازدواج سفید به صورت محدود و محدود وجود دارد و به این نحوه آشکار و تندی که در رسانه‌ها به آن پرداخته می‌شود نیست، اما همین میزان محدود هم باید با کار فرهنگی و با رویکرد اجتماعی مقابله شود.»

مدیرکل امور اجتماعی و فرهنگی استانداری تهران با اشاره به تبلیغ ازدواج رسمی و قانونی گفت: «فراهم کردن ازدواج آسان و اطلاع‌رسانی به خانواده‌ها برای محکم شدن بنیان خانواده می‌تواند در این زمینه نمونه‌ای از رفتاری فرهنگی در مقابله با این آسیب باشد. باید جوانان را به این سمت سوق دهیم تا بدانند که آرامش در ازدواج پایدار است و این نوع ازدواج یک نگاه وارداتی است که نمی‌تواند آرامش و سلامت را برای خانواده‌های ایرانی به همراه داشته باشد.»

موانع ازدواج دائم دلیل عمده رواج ازدواج سفید

به همین دلایل، ریشه‌یابی ازدواج سفید، چندان راحت نیست. بسیاری از منابع و افراد دلایل اقتصادی را عامل این اتفاق می‌دانند. اما نمی‌توان همه سهم را به عوامل اقتصادی داد.

به جز عوامل اقتصادی، شاید بتوان به رشد فردگرایی در جامعه، استقلال طلبی زنان و بالا رفتن سن ازدواج آنان، فرار از آداب و رسوم ازدواج و مسئولیت‌های ازدواج سنتی و حتی دور زدن ساختار سنتی خانواده در ایران اشاره کرد. یکی دیگر از عوامل موثر را می‌توان "مردسالاری" نامید.

از اصلی‌ترین مشکلات ازدواج دائم می‌توان به قیمت و اجاره سرسام آور مسکن، بیکاری، بالاتر رفتن سن ازدواج در میان زنان و مردان بر اثر عوامل مختلف، اشاره کرد.

آمارها نشان می‌دهد نرخ بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی ۲ برابر نرخ عمومی بیکاری در کشور است. در گروه تحصیلکرده های دانشگاهی، نرخ بیکاری زنان تا ۵۰ درصد افزایش یافته و عموماً بنگاه ها و کارفرمایان اقبال چندانی به پذیرش کارجویان فارغ التحصیل دانشگاهی ندارند.

دلیل استخدام نکردن فارغ التحصیلان دانشگاهی این است که آنها اغلب مهارت‌های عملی لازم برای کار را در دانشگاه آموزش نمی‌بینند. به علاوه، کارفرمایان برای مطمئن شدن از کیفیت بالای کارکنان خود، انتظار دارند که متقاضیان حتماً سابقه کار داشته باشند.

پیامدهای ازدواج های سفید

مصطفی اقلیما، رییس انجمن مددکاری ایران، معتقد است که این نوع ازدواج به ضرر دختر ایرانی است. چرا که هیچکس حاضر نیست با دختری ازدواج کند که قبلا با کسی رابطه داشته است.

دکتر مجید ابهری نیز، از روند رو به رشد این پدیده، ابراز نگرانی کرده و می‌افزاید: «۹۰٪ ازدواج‌های سفید بین بیوه‌های جوان اتفاق می‌افتد. به علاوه آن‌ها که به دلایل مختلف، نمی‌توانند ازدواج دائم داشته باشند، رو به این نوع ازدواج آورده‌اند که این روند نگران کننده است. به این دلیل که در ایران، مشروعیت قانونی و شرعی به این نوع ازدواج داده نشده است.»

به علاوه، ابهری دلیل رواج این نوع ازدواج را در ایران، «نفوذ شبکه‌های ماهواره‌ای و فضای سایبری» در ایران دانسته و راه حل را در فرهنگ‌سازی برای بازگشت به ازدواج دائم و همچنین از بین بردن موانع ازدواج دائم می‌جوید.

ازدواج سفید از نگاه جامعه‌شناسان

این که می‌گویند ازدواج سفید وارداتی است به این دلیل است که این سبک زندگی کردن زنان و مردان از کشورهای عمدتاً اروپایی آغاز شده و به سایر کشورهای جهان انتقال یافته است. این را دکتر «سعید معیدفر»، جامعه‌شناس هم تأیید می‌کند.

به گفته او ازدواج‌های سفید شیوه رایجی است که نخستین بار در کشورهای توسعه‌یافته اتفاق افتاد و به آن «ازدواج عرفی»، می‌گفتند. در این نوع ازدواج‌ها دختران و پسران بدون رفتن به کلیسا زندگی مشترکشان را شروع می‌کردند.

به گفته معیدفر هرچند با توجه به شرایط خاص سنتی و مذهبی جامعه ایران عده‌ای نگران هستند و می‌گویند باید با این ازدواج‌ها مقابله کرد، تأکید می‌کند که اگر سیاست‌گذاری‌ها به سمتی برود که جهت‌گیری درستی داشته باشد همین موضوع یعنی زندگی مشترک دختران و پسران را می‌توان به فرصتی برای تشکیل خانواده تبدیل کرد.

او می‌گوید: «ازدواج‌های سفید می‌تواند پیامد منفی هم نداشته باشد بسته به این‌که مدیران و برنامه‌ریزان فرهنگی چطور به آن توجه کنند. یکی از دلایلی که الان عده‌ای ترجیح می‌دهند با این شیوه زندگی مشترکشان را آغاز کنند به نوعی فرار از سختی‌ها و مشکلاتی است که ازدواج به شکل سنتی دارد»

فریبا ذاکر: آسیب‌شناس

«خارج از ایران زنان و مردانی که با هم زندگی می‌کنند اما ازدواج آنها ثبت کلیسایی ندارد از حقوق مشخصی برخوردارند. مثلا اگر قرار باشد یک روز جدا شوند حق و حقوق مشخصی دارند اما سبکی که به نام ازدواج سفید در ایران رایج شده زنان و مردان را بدون پیش‌بینی هیچ حقوقی کنار هم قرار می‌دهد.»

به گفته او اگرچه نگاه خوشبینانه به این نوع زندگی‌ها این است که در آینده به ازدواج‌های ثبت‌شده منتهی شوند ، اما نگاه دیگری هم وجود دارد و آن این‌که این زندگی‌های مشترک چندی بعد بپاشد. در آن شرایط ما با آسیب‌های اجتماعی جدیدی مواجه می‌شویم. یکی از این آسیب‌ها می‌تواند افزایش تعداد زنان تنها در سنین بالا باشد که ممکن است به دلیل همین سبک زندگی از پشتوانه‌های لازم برخوردار نباشد.

فریبا ذاکر: آسیب‌شناس

به اعتقاد او اگرچه تعدادی از همین ازدواج‌های سفید ممکن است در سال‌های آینده به ازدواج‌های رسمی تبدیل شود اما همان پیامدهایی که مثلا در ارتباط با زوج‌هایی که ازدواج‌های صیغه‌ای دارند به شکل بیشتری در این نوع از ازدواج‌ها وجود دارد؛ یکی از آنها بحث فرزندانی است که ممکن است متولد شوند و در شرایطی که ازدواج افراد ثبت نشده است، این بچه‌ها با مجموعه مشکلاتی مواجه می‌شوند.

فریبا ذاکر: آسیب‌شناس

او می‌گوید: «فرض کنید دو نفر ازدواج ثبت‌نشده دارند و در این بین اختلافاتی پیش می‌آید و بچه‌ای هم در راه است در این شرایط تکلیف این بچه چه می‌شود؟ حتی زمانی که افراد ازدواج رسمی هم کرده باشند در این شرایط بچه‌ها آسیب می‌بینند چه برسد به شرایطی که هیچ چیز ثبت‌نشده‌ای وجود ندارد و افراد هم اصولاً در هنگامه جدایی و دعوا نمی‌توانند به تفاهم‌های عقلایی برسند»

به گفته «ذاکر»، رواج ازدواج‌های ساده، مهریه‌های سبک و کاستن از بار سنگین سنت‌ها کمک می‌کند که جوانان بتوانند بدون ترس و واهمه تن به ازدواج‌های ثبت شده بدهند؛ ازدواج‌هایی که به اعتقاد او حتی اگر پایدار هم نباشند اما عوارض کمتری نسبت به ازدواج‌های سفید دارند